

Uskladitev trgovinske in trajnostne politike

RADIO SLOVENIJA 1, 15.03.2024, PROGRAM A1, 16:23

MATEJA ŽELEZNIKAR (voditeljica)

Mi pa zdaj k zeleni politiki oziroma je trgovinska politika Evropske unije združljiva z zelenim dogovorom? O tem so se danes ob svetovnem dnevu pravic potrošnikov pogovarjali v Ljubljani predstavniki potrošniških organizacij, ministrstev in nevladnih organizacij. Prepričani so, da smo si v državah članicah zastavili ambiciozne cilje na poti zelenega prehoda, ki pa bi jih morali razširili izven meja povezave. Temu bi morali prilagoditi tudi trgovinske sporazume, hkrati pa poskrbeti, da bi potrošniki dobili preproste, priročne in cenovno dostopne trajnostne izbire. Še nekaj poudarkov razprave povzema Simeona Rogelj.

SIMEONA ROGELJ (novinarka)

Kot je poudarila Breda Kutin iz Zveze potrošnikov Slovenije, se glas potrošnikov še vedno premalo sliši kljub temu, da smo potrošniki vsi. Potrošniki pričakujejo pravičen prehod, je dodala in izpostavila aktualne proteste kmetov.

BREDA KUTIN (Zveza potrošnikov Slovenije)

Ti protesti, ki smo jim priča, kmetom, a veste, seveda odražajo njihovo tako bom rekla v veliki meri upravičeno negodovanje zaradi okolja, ki je širše. Tisto, kjer so pa ali pa smo vsi kot ljudje, pa slabo usposobljeni vedno vidimo, kaj bo moral nekdo drug narediti. V resnici že, če bomo začeli samo slediti prehranskim priporočilom, zdravstvenim priporočilom, ki jih tudi mi kot organizacija že več desetletij izpostavljamo, pa da se to zares začne dogajati, bo narejen korak v pravo smer.

SIMEONA ROGELJ (novinarka)

Po ocenah okoljskega znanstvenika Žige Maleka evropski potrošniki živimo prek zmožnosti okolja.

ŽIGA MALEK (okoljski znanstvenik)

Evropska okoljska agencija ocenjuje, da mi porabimo 60 % površja Evropske unije še izven Evropske unije. To gre tako za kmetijske proizvode, za les, za pridelavo gume, za rudnike itd. Hkrati pa porabimo tudi 55 % vode. Ta voda je zelo pomembna v kontekstu podnebnih sprememb in tudi, ker jo bo manj in to lahko vodi v konflikte, kar je bilo tudi omenjeno. Po podatkih organizacije Trace je **EU** odgovoren za 876.000 ha izsekanega gozda v Braziliji zaradi uvoza soje od leta 2013. To se je precej zmanjšalo, zahvaljujoč tudi evropskim zahtevam, da nočemo, da pride soja iz teh območij in če pogledamo te podatke, je tega zdaj precej malo. Območja, kjer smo jih pa prej mi zasedali, kjer se izsekava, pa sedaj se uporabljata za pridelavo soje za kitajski trg ali pa za Bližnji vzhod, kamor se izvažata tudi živo govedo iz Brazilije, tako da pogosto gre za nek spillover effect. Zdaj recimo v Indoneziji smo odgovorni za 182.000 ha gozdov, ki so bili pretvorjeni v nasade oljne palme, vozimo za milijarde evrov lesa iz Kitajske, Brazilije, Kanade, Rusije, zdaj tudi iz Velike Britanije, ni več članica **EU** in pogosto se to tudi nekako tretira kot neka zelena energija ta les, potem pa zgori v evropskih toplarnah to ali pa, mislim to je neumnost. Zdaj pa, če se malo vrnem na Slovenijo. Del zelenega prehoda elektrifikacija prometa in v Sloveniji imamo 1.200.000 osebnih avtomobilov in za te avtomobile mi porabimo 100 km površin, namenjene pridelavi gume, torej kavčuka, večina je to Tajska, pa tudi Malezija, Indonezija itd., torej območja z najvišjo stopnjo biotske raznovrstnosti na svetu, z najvišjo sposobnostjo skladiščenja in ponora ogljikov. Torej teh območij ne smemo izgubiti in če zeleni prehod predvideva, da bomo elektrificirali promet, to samo pomeni 1.200.000 električnih avtomobilov, ki imajo še večjo obrabo gum, to kažejo študije, tako da zeleni prehod bi v bistvu mogel reči, rabimo, ne vem desetkrat več avtobusov in vlakov, ne pa tak cilj in to ni nek cilj, ki je popularen.

SIMEONA ROGELJ (novinarka)

Evropski način življenja bi se torej moral spremeniti, saj smo zelo potratni, v spremembe nakupovalnih navad nas silijo tudi podnebne spremembe. **Živa Kavka** Gobbo iz **Focusa** ob tem opozori, da evropski zeleni dogovor in evropske politike niso usklajeni.

ŽIVA KAVKA GOBBO (predsednica **Focusa**)

Namreč neskončna rast na omejenem planetu ni mogoča in to je tudi problem politik in zelenega prehoda in vseh ostalih, večine politik, da si še vedno predstavljamo, da bomo lahko dali to nalepko, bom rekeli ok, dajmo mi delovati enako kot smo delovali do sedaj, ampak samo malo bolj trajnostno, malo bolj zeleno. Pač to ni trajnostni razvoj in dolgoročno ni trajnostno, zato ker je jasno, da način proizvodnje potrošnje, ki ga imamo tako posamezniki kot podjetja v Evropski uniji, je previsok. Imamo preveliko odtis, to je ena neusklajenost, druga je pa v bistvu, da kljub vsem tem politikam še vedno se nekako temelji na potrošniku, ne državljanu, ampak potrošniku, ki bo tisti racionalen posameznik, ko bo prišel v trgovino, bo na podlagi določene nalepke znal izbrati izdelek, ki bo imel manj škode. To je v bistvu nemogoče po eni strani zaradi poplave različnih znakov, po drugi strani pa posamezniki ne moremo biti v tej drugi službi, ki jo imamo poleg naše službe, ki je plačana, ta je tista, kjer trošimo to iz prejšnje službe, zaslužen denar. Ne moremo biti odgovorni za celotni sistem, ne moremo biti detektivi, ki bomo v bistvu iskali, kaj je zdaj zares, koliko je transparenten izdelek. Smo soodgovorni, ampak so pa politike tiste, ki nam dajejo okvir, v katerem delujemo in dejstvo je, da več kot 80 % recimo Slovencev želi, da se omeji delovanje podjetij, da so delovanja podjetja odgovorna tudi za svoj **CO 2** odtis, torej da se to zregulira, ampak je zelo težko to dejansko in njeno regulativo, ki bo smiselna in ambiciozna, ki jo potrebujemo, tudi se zares zgodila. Tudi omenjeno je bilo, da v bistvu naj bi institucije pomagale potrošniku k boljšim izbiram. Jaz mislim, da so institucije tukaj ne zato, da pomagajo, ampak zato, obstajajo zato, da postavljajo okvire delovanja, ki so trajnostni. Torej to je njihova primarna vloga ne potrošniku, ampak sodelovanje z državljanom, ki je tudi potrošnik, ampak primarno državljan.

SIMEONA ROGELJ (novinarka)

Raziskave kažejo, da slovenski potrošnik meni, da je bolj informiran in trajnostno naravnan, kot zares je. Slovenija sicer aktivno sodeluje pri oblikovanju evropske trgovinske politike, je povedala Tatjana Košir iz gospodarskega ministrstva. Na vprašanje, kako slišani so, pa je odgovorila.

TATJANA KOŠIR (okoljsko ministrstvo)

Se trudimo, ampak smo premalo slišani tudi v odnosu do drugih deležnikov, bom rekla, premalo dobimo takih konkretnih informacij, ki bi jih, na osnovi katerih bi lahko oblikovali tako ofenzivne kot defenzivne interese naše, ki bi jih lahko zastopali na ravni Evropske unije. Pogrešamo glas potrošnikov, tudi pogrešamo glas gospodarstva in drugih deležnikov.

SIMEONA ROGELJ (novinarka)

Po razpravah, ki ob dnevu pravic potrošnikov potekajo tudi v drugih članicah, bo Evropska potrošniška organizacija podala predloge, kako bi Evropska komisija in parlament v prihodnjih letih uskladila trgovinsko in trajnostno politiko.